

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיית פרקליט המדינה מספר 5.19 - מדיניות התביעה בהפניית נאשם לתסקיר מעצר
	י' ניסן ה'תשע"ח, 26 מרץ 2018

5.19 - מדיניות התביעה בהפניית נאשם לתסקיר מעצר

עניינה של הנחיה זו בהתוויית מדיניות התביעה באשר לשיקולי התביעה בהפניה של נאשם לתסקיר של קצין מבחן בשלב המעצר עד תום ההליכים.

א. המסגרת החוקית:

1. סעיף 21א לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: החוק), שעניינו "תסקיר מעצר" קובע:

"(א) בדיון בבקשה למעצר לפי סעיפים 12 ו-21 ובערר על החלטה לפי סעיפים אלה, רשאי בית המשפט להורות על הגשת תסקיר מעצר, ורשאי הוא להורות על שחרור בפיקוח קצין מבחן, כאמור בסעיף 48(א)(6); תסקיר מעצר לא ישמש תסקיר קצין מבחן לענין העונש, על פי הוראות סעיף 37 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין); על תסקיר מעצר יחולו הוראות סעיף 191 לחוק סדר הדין הפלילי; ואולם, בבקשה למעצר לפי סעיף 12, לא יורה בית המשפט על הגשת תסקיר מעצר, בעניינו של מי שהיה עצור פחות מחמישה ימים עד למתן החלטתו, אלא במקרים מיוחדים.

(ב) תסקיר מעצר יכלול את נסיבותיו האישיות של הנאשם, משמעות המעצר, החלופות למעצר ולשחרור, או המלצה בדבר תנאים מיוחדים לשחרור בערובה והפיקוח עליהם."

ב. תכלית תסקיר המעצר ומהותו:

2. המלצתו של שירות המבחן, כפי שמובאת בתסקיר, היא לעולם בבחינת המלצה בלבד¹, אך יש לתת לה את המשקל הראוי ככלי מקצועי במכלול השיקולים הנדרשים לעניין.

¹ בש"פ 3081/15 מדינת ישראל נ' סמיח רגבי, פס' 8 (פורסם בנבו, 7.5.2015).

3. מדיניות הפסיקה כפי שהותוותה על ידי בית המשפט העליון היא, כי נדרשים נימוקים מבוססים וכבדי משקל על מנת לסטות מהמלצה שלילית של שירות המבחן.²

ג. התוויית מדיניות התביעה :

4. ככלל, הזמנת תסקיר לצורך בחינת חלופת מעצר תעשה לאחר קביעת קיומן של ראיות לכאורה. זאת, בין היתר, בשל הצורך לבחון את שאלת האפשרות לשחרור באספקלריה רחבה של מכלול נסיבות העניין, כפי שהן עולות ומשתקפות מהתשתית הראייתית. זאת, כל עוד לא נמצא טעם לסטות מכלל זה, כדוגמת התמשכות הדיון בראיות לכאורה בנסיבות המאפשרות בחינת חלופה עוד טרם מוצה הדיון בראיות.³

5. מצא תובע כי מכלול נסיבות העניין אינו מאפשר להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה, יציין התנגדותו להפניית הנאשם לתסקיר, ויפרט טעמיו לכך בפני בית המשפט.

6. לצורך גיבוש עמדתו, כמפורט בסעיף 5 לעיל, יתן תובע את דעתו להיבטים הבאים :

(1) טיב וסוג העבירות המיוחסות לנאשם ;

(2) קיומה של "חזקת מסוכנות" נגדו ;

(3) עילת המעצר ועוצמתה כפי שהן משתקפות ממכלול התשתית הראייתית וממאפייני הנאשם, ובכלל זאת, עברו הפלילי ;

(4) המניע שעמד בבסיס ביצוע העבירות, בפרט כאשר מדובר בעבירות שבוצעו מתוך מניע אידיאולוגי ;

(5) סוג ומושא המסוכנות העולה מן הנאשם ;

(6) האם הנאשם מואשם בעבירות מין או אלימות בתוך המשפחה ;

(7) האם קיים חשש ממשי מפני הישנות עבירות מהסוג הנדון ;

² בש"פ 3386/07 מדינת ישראל נ' אילן אשד, פסי' 13 (פורסם בנבו, 18.4.2007)

³ ראה דברים ברוח זו : בש"פ 8155/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסי' 4 (פורסם בנבו, 2.12.2013).

(8) קיומן של הפרות תנאי שחרור מצד הנאשם בעבר ;

(9) האם העבירות בוצעו על רקע ובקשר לשימוש בסם או באלכוהול ;

(10) האם הנאשם לא מסר כל גרסה ביחס לעבירות המיוחסות לו, באופן שאינו מאפשר לעמוד על המניעים שעמדו ביסוד המעשים המיוחסים. כן ילקחו בחשבון יחסו לעבירה, קיומה של חרטה והפנמה ושאר היבטים הנדרשים לצורך בחינת האפשרות לתת בו אמון לצורך שחרורו בערובה ;

(11) קיומם של הליכים אחרים התלויים ועומדים נגד הנאשם המתבססים על תשתית ראייתית מספקת. ראה לעניין זה הנחיית פרקליט המדינה 5.13 – "רישום משטרתי פנימי (תיק מב"ד) וראיות המצויות בתיקי חקירה פתוחים, בהליכי מעצר עד תום ההליכים";

(12) קיומו של חומר מודיעיני שיש בו כדי להעצים את עילת המעצר ;

(13) האם הוגש תסקיר מעצר בעניינו של הנאשם במהלך החודשים הסמוכים לדיון, והאם יש בתוכנו כדי לצמצם את ההצדקה לקבלת תסקיר נוסף. כך לדוגמה, במקרה שבו שירות המבחן קבע זה מכבר שלא ניתן לתת כל אמון בנאשם שלא יפר את תנאי שחרורו, והנימוקים העומדים ביסוד קביעה זו עומדים בעינם.

7. ככלל, הורה בית המשפט על הפניית נאשם לתסקיר של שירות המבחן חרף התנגדותו של תובע לכך, לא יהווה הדבר עילה בפני עצמה להגשת ערר על החלטת בית המשפט.